అమ్మ పేరు - చీకటి?

ఇల్లంతా ఆలింగం తిరిగింది.

పెరట్లో కనకాంబరం చెట్ల దగ్గర చాలా సేపు కూర్చుంది. దొడ్లో నూతిగట్టు మీదా గడిపింది.

సంజె ముదిరి చీకటి పరచుకుంటోంది. ముందు గదిలో కిటికీ దాకా నడిచింది. ఏదో నిప్పుల్లోంచీ నడుస్తున్నట్లే వున్నది.

నిమ్మళంగా కూర్చుంది. కొంగు పరచుకుని, నుదురు మీద చెయిపెట్టుకుని వెల్లికిలాపడుకుంది. రెప్పవాల్చకుండా పైకప్పుకేసి చూస్తోంది.

ఓ గంట క్రితం జరిగిందంతా కళ్లల్లో మెదలుతోంది. శారదమ్మ గొంతులో భయం కర్రబిరడాలాగా బిగిసింది. మనసంతా ముళ్లపొదలా వుంది. అస్తిమితంగా పక్కకి తిరిగింది. మొహాన్ని ఛళ్లున చల్లింది - వాస్తవం.

ఓ గంట క్రితం —

మునెయ్య వచ్చాడు. నెల కిందట వెళ్లిన మనిషి. ఎక్కడికి పోయొచ్చాడో తెలీదు. "ఎక్కణ్ణుంచీ రావడం ?" అడిగింది. మంచినీళ్ల చెంబు అందించింది. నీళ్లు తాగాడు. సమాధానం లేదు. మళ్లీ అడిగింది. "ఊఁ" అని దీర్ఘం తీసి తనతో చూపు కలిపాడు. ఏదో చెప్పబోయాడు, ఏఁవీ చెప్పలేదు.

"శిల ! ఏఁవీ మార్పు లేదు" తన మనస్సు గొణుక్కుంది.

మంచం మీంచీ లేచాడు. "తాళాలేవీ ?"

దిండు క్రింది తాళాలగుత్తి తీసి యిచ్చింది. ఇనప్పెట్టె తెరిచి నోట్ల కట్ట జేబులో పెట్టుకున్నాడు. తాళం వేసి బీగాలు అందించాడు. తీసుకుంది.

అన్యమనస్కంగా వున్నాడు. అటూ ఇటూ పచార్లు చేస్తున్నాడు. క్షణాల తర్వాత — గుమ్మం దాటుతుంటే అడిగింది - ఉండబట్ట లేక. "వెళ్తున్నారా?"

"ఊఁ"

'ఎక్కడికి ?'

"............"

'భోం చేసి వెళ్లండి'

"అఖ్ఖర్లే"

'ఎప్పుడు మళ్లీ రాక ?'

"............"

ఆయన అడుగులు ముందుకు సాగిన్నై.

తన కళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగినై, ఆకులు రాలిన చెట్టులా - బోసిగా - గుమ్మం దగ్గరే ఆగిపోయింది.

ముప్ఫై ఏళ్ళ క్రితం —
పెళ్లయిన కొత్తల్లో —
మనిషి తత్వం పూర్తిగా అర్థం అయీ, అవని రోజుల్లో —

ముభావపు స్వభావం అని సరిపుచ్చుకుంది. చచ్చి ఏలోకాన వున్నదో-అమ్మ అంది వోసారి, 'లోతు మనిషన్న మాట. నిండుకుండ. అయితే మరీ మంచిది.' ఆస్తిపాస్తులూ అదృష్టాల్ని గురించి ఆమె మురిసిపోతుంటే —

నిజంగానే, బంగారు కొండ నెత్తిన పడినట్లు సంతోష పడింది తాను.

త్వరలోనే తెలుసుకుంది — సముద్రపు వొడ్డున పిచ్చుగ్గూళ్లు కట్టుకుంటోంది తాను — అని. తొలిచూలుకి తననుంచీ ఏ ముద్దూమురిపెం లేదు. భార్యాభర్తల సాన్నిహిత్యంలేదు. ఏ వొక్కనాడూ ఏమీలేనట్టే, ఏమీ ఎరగనట్టే గడిచిపోయాయి రోజులు.

మనసు నొప్పించడం, అల్లరి చేసుకోవడం, గత్తరా-తనకు తెలీవు. అందుకనే, దీప స్తంభంలా మిగిలిపోయింది.

రంగారావ్ పెరిగి పెద్దవాడవుతున్నా — వో అచ్చటా ముచ్చటా పట్టించుకున్నది లేదు. అన్నిటికీ తన ఆరాటమే. అంతా తన ఘోషే.

తనెంత జాగ్రత్తగా వున్నా జరిగేది జరిగింది. వాడికీ చదువు అబ్బలేదు. జులాయి తిరుగుళ్లు పట్టుబడినై. నెత్తీ నోరూ కొట్టుకుంది. చలనంలేదు మనిషిలో!

ఆ రోజు —

తన కింకా స్పష్టంగా గుర్తు!

రాత్రి పదకొండయినా ఇల్లు చేరలేదు, రంగారావు. తన ప్రాణం గిలగిల్లాడుతోంది. మనసు ఏదో కీడుని శంకిస్తూ గాలితో దీపంలా రెపరెపలాడుతోంది. కాలుగాలిన పిల్లిలా ఇల్లంతా తిరుగుతోంది. వందసార్లు తనలో తాను గొణుక్కుని, కనీసం పదిసార్లు పైకే అన్నది. తన ఆరాటం, తపన — తనదిగానే వుండిపోయినై. బెల్లం కొట్టిన రాయల్లే వుండిపోయాడు.

పన్నెండింటికి వచ్చాడు వాడు. మనిషి కళ్లల్లో ఎర్ర జీరలూ, కాళ్లల్లో తూలుడూ! తడిగుడ్డను మెలిపెట్టినట్టు గుండెల్లో బాధ. పద్దెనిమిదేళ్లకే ఇంత వాడైన కొడుకును చూసి కుమిలికుమిలి తను ఏడుస్తుంటే — వెళ్లి గదిలో దూరి తలుపేసుకున్నాడు. "ఏంవి తండ్రిరా భగవాన్" అని కన్నీటి ముత్యాల్ని రాల్చింది. పెరట్లో వేపచెట్టు

క్రింది నవారు మంచంలో పడి — కొలిమిలో కమ్మీలా అయిన తనను చూసి జాలిపడిందెవరు ? — ఆకాశంలో బక్కచచ్చిన వొంటరి చుక్క !!

మరో రెండేళ్ళకి — రంగులన్నీ ఫెళ్ళున తెలిసినై. కొడుకు రాజకీయాల్లోకి దిగితే — తండ్రి వాడికి నిచ్చెన కావాలని నిర్ణయించుకున్నాడు.

చెట్టు మొదలున చెద చేరడం మొదలైంది !

అక్కణ్ణుంచీ — వాళ్ళిద్దరి —

బతుకు వేగమూ హెచ్చింది; దారీ త్వరత్వరగా మారిపోయింది. వచ్చే జనం, పోయే జనం — ఇల్లంతా రాంవంధాళీగా. రైల్వేస్టేషన్‌గా వుండటం మొదలైంది. పంటా వార్పూ చూసేందుకు తనకు మనసు చచ్చిపోయింది. సుగుణమ్మ వచ్చింది. తానేమో ఏదో వేళలో వో ముద్ద నోటి కెక్కించుకుని గ్లాసుడు నీళ్లు తాగడం. వాళ్ళేమో — వాళ్ల రాకపోకలేమో, తనకి తెలిసేవి కావు. వాడే - ఎప్పుడో వచ్చి ఏదో పొడిపొడి మాటలు మాట్లాడేవాడు. తన నెత్తిన నీళ్ళకుండ పొంగి పొరలేది. పరామర్శ — గుండెని కోసేది. " చాల్లే - చాల్లే " అంటూ జారుకొనేవాడు. ఓ పండగా పబ్బం లేదు. మంచీ చెడూ చెప్పుకోవడం లేదు. పోనీ, పొదలు కలబోసుకోవడమూ లేదు.

" అడవిలో మానులా ఏ౦విటే అమ్మా. నిన్ను చూస్తుంటే కడుపు చెరువౌతున్నదే శారదమ్మ తల్లీ " అని ఏడ్చి ఏడ్చి;

వో దుర్దినాన-అమ్మా-రాలిపోయింది. వదినమ్మను పలకరించి పోవడానికి పెద్ద మనసుతో పుట్టింటి గడప తొక్కింది - సుమతి.

చెల్లెల్ని చూసి తోక తొక్కిన పాములా బుస్సు మన్నాడు. 'మునెయ్య మాటంటే — కాలంతో చివికి పొయ్యే తాటాకు గాదు. వీల్లేదు. నువ్వీ గడప తొక్కడానికి వీల్లే'దని — వసారామెట్టు మీదే ఖరాఖండీగా చెప్పేశాడు. సుమతిని అదే తాను మొదటిసారి చూడటం! ఏవో చిన్న తనపు పట్టుదలల గురించి తాను వినేవున్నా — తీరా వొకరి కొకరు ఎదురు పడ్డా — ఇట్టా జరుగుతుందనుకోలేదు.

రోషంతో, ఉక్రోషంతో — పాపం వెనుదిరిగింది సుమతి. తనకే మనసాగక, చేతుల్లోకి తీసుకుని ఆ మెట్టు మీదే కూలబడిపోయింది. బ్రతిమాలినా బామాలినా ఆ మనిషి నెవరు మార్చగలరు? ఇంత పసుపు కుంకుమా ఇచ్చి కడివెడు కన్నీళ్లతో పంపించింది — ఆడపడుచును.

ఇంతకీ — ఆయమ్మ జేసిన నేర౦మే౦విటి? నరసిం హంని పెళ్లి చేసుకోవడం. ఆ కుటుంబానికీ, ఈ కుటుంబా

నికీ ముఃన్నెన్నదో పాత కక్షలున్నాయిట. ఈ ఇంటి మీది కాకి, ఆ యింటి మీద వాలదట. నరసింహం తాతో, ముత్తాతో — ఈ యింటి వారి బంధువు నెవర్నో చంపిం చాడట !

అహంకార తాండవాల మధ్య ఆడపిల్ల మన సెవరి గ్గావాలి గనక ?! రంగారావూ అత్తకేసి పురుగేరినట్లే చూశాడు. " ఎంతకు లేడు — వీడు " అనిపించింది. అవును మరి — వాడూ ఆ తానులో ముక్కేగా !

తండ్రీ కొడుకులకి ఆకలి కాని ఆకలీ; తృష్ణ కాని తృష్ణా వెంటాడి సాగిసై. ఇద్దరూ యింట్లో తనతో ఏఁవీ మాట్లాడక పోయినా .... జరుగుతున్న భాగోతం, సాగు తున్న వ్యవహారం — తనకు తెలుస్తూనే వుస్సై. పాలేర్లు నవ్వుకోడాలూ; ఊరి వాళ్ల ఎకసెక్కేలూ; ఏ పేరంటానికో — మనసు పుట్టి వెళ్లితే — అమ్మలక్కల చూపుల్లో, వంకర మాటల్లో — తానెంత " అదృష్టవంతురాలో " తెలిసి పోతూవుండేది !

ఎప్పుడో హఠాత్తుగా ఊడిపడి బీరువాలో డబ్బు గుమ్మరించి పోవడం, లేదా తీసుకు పోవడం — తండ్రీ కొడుకుల్ని తాను చూసేది అలాంటప్పుడే !

ఏఁవీ అంతుపట్టేది కాదు — అసలా డబ్బు, అంతంత డబ్బు ఎలా వస్తున్నదో, ఎక్కణ్ణుంచీ వస్తున్నదో తెలిసేది గాదు.

ఒకసారి సుగుణమ్మ అన్నది, 'బాబు పెద్దపెద్ద ఫ్యాక్టరీల్లో యూనియన్లకి లీడరంట. అతని మాటంటే వేద వాక్కంట. అతనంటే మన జిల్లా అంతకీ, అందరికీ సింహ స్వప్నంట. అయ్యగారు ఈసారి ఎమ్మెల్లే అవుతారంట'.

తన కెందుకనో గానీ, గుండె గుబగుబలాడింది. తనకూ అంతోయింతో దేశ కాల పరిస్థితులు తెలుసు. 'ఈ రాజకీయం ఎంతవరకూ పోతుందో — ఏమో' ఇదీ తన భయం. పత్రికలు జూస్తుంటే — ఈ రోజుల్లో పోకడలు తెలుస్తూనే వున్నై.

ఓ రోజు —

వొంటరిగా చూసి అడిగింది. 'ఎందుకండీ మీకీరొష్టు. తినాకుడువా బోలెడంత వుంది. వాడికి అచ్చటా ముచ్చటా తీర్చి, కృష్ణా రామా అనుకుంటూ కాలం గడిపితే ...."

'ఇంకా ఆ వయస్సు రాలేదులే' అంటూ అదే చూపు! తన నోరు నొక్కే చూపు; తన గళం పడిపోయే చూపు! నల్లికిళ్ల పాములాగా వెళ్లిపోయాడు.

ఎన్నికలొచ్చినై. అదంతా వొక రొద; అదంతా వొక గచ్చపొద! ఆ చీకటి చదరం వైపు — ఎంత వద్దనుకున్నా చూడక తప్పలేదు. ఎన్నిక తేదీకి ఇంకా వారం వుంది —

ఆ రోజూ,

ఇలాగే —

సంజె వెలుగుల్ని తెరలు తెరలుగా చీకటి కబళిస్తున్న వేళ —

అంతా అయిపోయింది! తానా వార్త విని మొదలు నరికిన చెట్టులా కూలిపోయింది. నెత్తిన వెయ్యి మణుగుల గుయ్యార్యారం, లక్షటన్నుల అయోమయం పెట్టినట్లయింది.

కొడుకుని కోల్పోయింది తను !

దేవుడు ఎంత నిరంకుశుడో, అంత పాశవికుడు కూడా కాబోలు. తనకు చావు రాలేదు.

గర్భశోకాన్ని గరళంలా దిగమింగింది. తను సామానుగదిలో వోమూల చాపచుట్టలాపడి ఏడుస్తుంటే — వొక్కసారి — కనీసం వొక్కసారన్నా — వో చల్లని ఉపశమనపు మాట? అన్లేదు. పగలూ రాత్రీ తెలీకుండా గడిచిపోయింది.

ఆ రాత్రి —

లేని వోపిక తెచ్చుకుని, నిమ్మళంగా ఆయన గదిలోకి వెళ్లి మంచం పక్కన నుంచుంది. లాలనగా చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటే,

ఉహూఁ! తను గుండె పగిలేలా పొరలి పొరలి, వెక్కివెక్కి ఏడ్చేసిందిగానీ .... ఆయన చలించలేదు. గుండెల్లో పలుగు పెట్టి పొడిచినట్లైంది. అతి కష్టం మీద గదిలోంచీ బయటపడింది.

అధ్వాన్నం అయిపోయింది — తన జీవితం.

ఎన్నికలు అయినై. ఎమ్మెల్లే అయ్యాడు. ఊరు కిరీటం పెట్టింది. ఎవరు ఓడి ఎవరు గెలిచారో, ఎవరు గెలిచి ఎవర్ని వోడించారో .... ?!

వేడి చల్లారేలోగా మరో తలలేచింది. ఆయన పత్తా లేడు. అందరి నోళ్లల్లోనూ అదేమాట. ఈ హత్యకి ఆయనే కారణం అని.

అదుగో,

అప్పట్నుంచీ మొదలైంది — మరో అవస్థ.

ఏ నిశీధిలోనో ఇంటికి రావడం, డబ్బూ దస్కం తీసుకోవడం; జీపులో పదిమంది అంగరక్షకుల మధ్య మళ్లీ వెళ్లిపోవడం.

ఎక్కడ వునికో, ఏమి ఉపాధో తెలీదు :

ఎన్నో గంటలు,

ఎన్నో పగళ్లు,

ఎన్నో రాత్రులు,

ఎన్నెన్నో రోజులు —

ఏమేమిటో — ఎంతగానో ఆలోచించింది. మనిషి మనిషిని ఎందుకు చంపుకోవాలి ? తెల్లవారితే ఎన్ని సార్లు మనసును చంపుకోవాలి ? ఎక్కడికి పోతున్నాడు మనిషి ? ఏం కావాలి అసలు ? ఇదంతా ఎందుకు ? ఏం సాధించడానికి ?

— వేదాంతం కాబోలు ! ఒక ప్రశ్న గురించి ఆలోచిస్తూ వుండగానే, మరో ప్రశ్న పుట్టి, పెరిగి .... ‘ నభోమండలంబంతై ’ .... హఠాత్తుగా విరిగి, అధః పాతాళంలో పడిపోతుంది !

ఈ విచికిత్సల మధ్యలో తానుండగానే —
మరో అశనిపాతం !
కాదు,

మరో శని పట్టింది — పేరు మాణిక్యంట ! మకాం రాజధానిలో !

మునసబుగారి తల్లి — లచ్చమ్మ — ఓ నాడు చెప్పింది. “ ఏం చెప్పను శారదమ్మా. నా మనవరాలు చిన్నమ్మ లేదూ — వాళ్ళింటికి పోయాను. అప్పుడు చూశాను. పార్కంటూ తీసుకుపోతే అక్కడున్నాడు మునెయ్య. పక్కన ఆ శని గ్రహం. పాడుముండ. ఒంగోలు గిత్తలా అంతెత్తు వుంది. ఒంటి నిండా కండలు. పందెపు గుర్రంలా మిసమిసలాడుతోంది ... ”

యిహ ఆపుకోలేక పోయింది తను. వొళ్ళంతా తేళ్లూ జెర్రులూ పాకినట్లైంది. మొహం చాటు చేసుకుని లచ్చమ్మ ఎదుటినుంచీ తప్పుకుపోయింది. గ్రుడ్ల నీరు గ్రుడ్లకుక్కుకుని పక్కగదిలోకి పరిగెత్తింది.

పెనంలోనుంచీ పొయ్యిలోకి పడిపోయింది!

బందిలదొడ్డిలో పడ్డ గొడ్డులా అయింది! లోకంలో చోటు తక్కువైనట్లనిపించింది.

మనిషిని ముద్దగా చేసి మింగుదామన్నంతకోపం!

మేదరకత్తితో ముక్కలు ముక్కలు చేద్దామన్నంత కసి! మొగుడూ లేదు, మొద్దులూ లేదు — మగవాడన్న వాణ్ణి నిలువునా ఉప్పు పాతర వేయాలన్నంత క్రోధం!

కానీ, ఏమీ చేయలేని నిస్సహాయత!!

ఆ తర్వాత, ఇన్నాళ్లకిన్నాళ్లకి —

ఇవ్వాళ వచ్చాడు; అవును — వచ్చి,

గంట క్రితం —

వెళ్లిపోయాడు!

ఏం చేసింది? జవాబు లేని ప్రశ్న!!

— ఆలోచనతోనే తెల్లవారింది.

— తెల్లవారుతూనే వచ్చాడు, సుమతీ వాళ్లవూళ్లో వో పాలేరు. వార్త విని నిశ్చేష్టురాలైంది — శారదమ్మ. నోట మాటా రాలేదు!

సుమతి కూతురు చనిపోయింది! పదహారేళ్ల పిల్ల! మనసంతా కలచినట్లైంది. వివరాలు చెప్పిపోయాడు వచ్చి సతను. పదో తరగతి చదువుతూనే ప్రేమలో పడిందట — ఆ పిల్ల. తల్లీ తండ్రీ చీవాట్లు పెట్టారు. పురుగుల మందు తాగి, పోయింది!

శారదమ్మ గోడకొట్టిన పిడకలా వుండిపోయింది.
ఓ గంట తర్వాత — తెప్పరిల్లుకుని,
తెలివి తెచ్చుకుంది.
ఆలోచనల పూసలు కూర్చికూర్చి, కడకు
ఒక నిశ్చయాని కొచ్చింది! ఒక తెగింపు తెచ్చుకుంది
సుగుణమ్మకు చెప్పి,
సుమతీ వాళ్ల వూరికి వెళ్లిపోయింది!

— నాళ్లు గడచినై;

— ప్రహరీ గేటు తెరచుకుని లోపలికి నడుస్తోంది, శారదమ్మ. వసారా మెట్టుదాకా వచ్చింది.

"ఆగు!" మరఫిరంగి మ్రోగినట్లు— హెచ్చరిక!
ఉలిక్కిపడింది;

తల పైకెత్తి చూసింది. వరండా స్తంభానికానుకుని మునెయ్య! కళ్లు చింతనిప్పుల్లా వున్నాయి. మనిషి కోపంతో వూగిపోతున్నాడు. కొరకొరలాడుతున్నాడు.

"ముప్పైఏళ్లు కాపరం చేశావ్. ఈ యింటి పరువు మర్యాదలూ, పట్టుదలలూ, పట్టింపులూ — నీకేం పట్టలేదా!"

"ముప్పైఏళ్ల కాపరం!" అవును — చేసింది! చిత్రమైన నవ్వు నవ్వుకొంది, శారదమ్మ!

ముప్పైఏళ్ల తర్వాత — మూడు మాటలు మాట్లాడుతున్నాడు మునెయ్య! మగడు! ముచ్చటగా వుంది శారదమ్మకు!

మౌనాన్ని పాటించి, మరో మెట్టు ఎక్కింది.

గర్జించాడు మునెయ్య; "ఎక్కువ మాట్లాడటం నా కిష్టముండదు. ఒకే మాట. నరసింహం యింటి మీద వాలిన కాకిని కూడా కాల్చిపారేస్తాను. అంతే. నువ్వింక మీదట ఇక్కడ వుండక్కర్లేదు" విసురుగా వెళ్లిపోయాడు లోపలికి.

సుగుణమ్మా, పాలేరూ గుడ్లప్పగించి చూస్తూ నిలబడి పోయారు.

బొమ్మలా కూర్చుండిపోయింది — శారదమ్మ!
గాలి స్తంభించింది! ఏరు కంఠం పూడుకుపోయింది!
చాలా సేపటికి,
మెట్టుమీదనుంచీ లేచింది — శారదమ్మ!
ఇప్పుడు —

ఇంటి చుట్టూరా ఆలంగం తిరిగింది. పెరట్లో కనకాంబరం చెట్ల దగ్గర కూర్చుంది. దొడ్లో నూతి గట్టు మీదా గడిపింది!

సంజె ముదిరి చీకటి పరచుకుంటోంది! శారదమ్మ, సుమతి, సుమతి కూతురు — ఎవరైతేనేం — ఒక్కొక్కరూ ప్రతి వొక్కరూ — వొక తల్లి కన్న పిల్లలే! ఆడపిల్లలే!!

ముసిరిన చీకటికి ఆడపిల్లలంటేనే మరింత మక్కువ కాబోలు? అందుకనేనేమో—వాళ్లని తన దగ్గరే, తనలోనే, తన కడుపులోనే పెట్టుకుని సాకుతుంది!!!